

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport In-
richting Bedrijventerreinen Ede-Veenendaal

9 april 2002

1230-34

ISBN 90-421-0960-2
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING	3
3.1 Probleemstelling.....	3
3.2 Doel.....	3
3.3 Besluitvorming.....	4
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	5
4.1 Algemeen	5
4.1.1 Indeling, inrichting, ontsluiting en milieuzonering	5
4.1.2 Aanleg en realisatie	6
4.1.3 Fasering en flexibiliteit.....	7
4.1.4 Gebruik en beheer.....	7
4.2 Alternatievenontwikkeling.....	8
4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief en voorkeursalternatief.....	8
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN	9
5.1 Algemeen	9
5.2 Landschap en cultuurhistorie	10
5.3 Natuur	10
5.4 Water en bodemkwaliteit	11
5.5 Verkeer en vervoer.....	12
5.6 Woon- en leefomgeving.....	13
5.6.1 Geluid, geur en trillingen.....	13
5.6.2 Externe en sociale veiligheid.....	13
5.6.3 Luchtkwaliteit.....	14
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN	14
7. LEEMTEN IN INFORMATIE	15
8. EVALUATIEPROGRAMMA	15
9. VORM EN PRESENTATIE	15
10. SAMENVATTING VAN HET MER	16

1. INLEIDING

De gemeente Ede heeft het voornemen om in het ISEV-gebied¹ tussen Ede en De Klomp bedrijventerreinen te ontwikkelen met een totaal bruto oppervlak van circa 140 ha: De Klomp-Oost (54 ha), Ede West II (40 ha) en Ede West III (45 ha). Deze ontwikkeling zal plaatsvinden in samenhang met natuurontwikkeling, recreatie en landbouw. In het middengebied tussen de bedrijventerreinen zal een ecologische verbindingszone tot stand gebracht worden die de natuurkerngebieden ten noorden van het plangebied verbindt met het zuidelijke deel van de Gelderse Vallei.

Bij brief van 4 februari 2002 is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport². De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant van 6 februari 2002³.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁴. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁵, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieumomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt.

De Commissie merkt op dat dit project al een langere voorgeschiedenis heeft. Er is een aantal documenten waar de Commissie kennis van heeft genomen en die zij heeft betrokken bij haar richtlijnenadvies:

- Het Structuurplan ISEV (gemeente Ede, 2000);
- De Landschapsstudie Groenzone ISEV-plus (Bleeker & Nauta, 2000);
- De notitie Duurzame bedrijventerreinen Ede-Veenendaal (Buck Consultants International, 2002).

In 1996 is de ontwikkeling van het ISEV-gebied, inclusief de hoofdindeling met bedrijventerreinen langs de oost- en westrand en een open en landelijk middengebied, vastgelegd in het Streekplan Gelderland. Voorafgaand aan de vaststelling van het Streekplan is een m.e.r. procedure is doorlopen. In 2000

¹ ISEV = Interprovinciale Structuurvisie Ede-Veenendaal.

² Zie bijlage 1.

³ Zie bijlage 2.

⁴ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁵ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

heeft de gemeenteraad het Structuurplan ISEV vastgesteld, waarin de hoofdindeling van het gebied bevestigd is.

Ten behoeve van de opstelling van het bestemmingsplan wordt nu nogmaals een m.e.r.-procedure doorlopen omdat in het Streekplan nog geen sprake was van een concrete beleidsbeslissing over de bedrijventerreinen. Uiteraard kan bij het opstellen van het MER gebruik gemaakt worden van eerder uitgevoerd onderzoek en eerder opgestelde documenten, mits deze nog actueel zijn en relevant voor de huidige situatie.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie adviseert om bij de opstelling van het MER speciale aandacht te besteden aan de volgende hoofdpunten:

- een actualisering van de behoeferaming voor bedrijventerreinen en een onderbouwing van de voorgenomen woningbouw;
- een concrete invulling van de doelen en ambities die worden nagestreefd voor de inrichting, met name voor het middengebied;
- de alternatievenontwikkeling; Het is zinvol om bij de alternatievenontwikkeling gebruik te maken van de reeds geformuleerde uitgangspunten en aanwezige milieu-informatie in het Structuurplan ISEV. De Commissie adviseert gezien de hoge ambities van de gemeente om in eerste instantie een meest milieuvriendelijk alternatief (mma) te ontwikkelen. Dit kan tevens het voorkeursalternatief kan zijn. Indien het voorkeursalternatief afwijkt van het mma, dan dient dit gemotiveerd te worden en moeten de milieuconsequenties hiervan beschreven worden;
- de inpassing van de bedrijventerreinen, de ecologische verbindingszone en de woongebieden; Door het grote aantal functies (bedrijven, landbouw, woningbouw, ecologie, recreatie) en de daardoor mogelijk optredende tegenstrijdige belangen is het noodzakelijk de inpassingmogelijkheden inzichtelijk te maken en de milieuconsequenties van gemaakte keuzes goed te beschrijven;
- een goede samenvatting, die alle essentiële punten bevat voor de besluitvorming en zelfstandig leesbaar is voor bestuurders en belanghebbenden.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Probleemstelling

In het MER dient op basis van het Structuurplan een korte samenvatting gegeven te worden van de achtergronden van dit voornemen. Bij de probleemstelling moet onderscheid gemaakt worden tussen de achtergronden voor enerzijds de ontwikkeling van bedrijventerreinen en anderzijds de inrichting van het open middengebied. In de probleemstelling dient een actualisering van de behoefteraming voor bedrijventerreinen te worden gepresenteerd. Ook de aanleiding voor het eventueel versterken van de woonfunctie in het middengebied dient duidelijk beschreven en gespecificeerd te worden (aantal woningen en landgoederen).

3.2 Doel

Met het voornemen worden meerdere doelen nagestreefd. De in de startnotitie verwoorde ambities en doelstellingen dienen in het MER verder geconcretiseerd te worden zodat de te ontwikkelen alternatieven hieraan getoetst kunnen worden. Dit betekent dat voor de beschreven doelen meetbare criteria opgesteld moeten worden. In deze beschouwing moeten ook de doelen ten aanzien van milieubescherming en -verbetering worden aangegeven.

Met name de geconcretiseerde ambities ten aanzien van duurzaamheid (van de bedrijventerreinen en het te ontwikkelen open middengebied) dienen in het MER expliciet vermeld te worden. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van het Structuurplan en de uitgevoerde duurzaamheidstudie⁶.

Voor het middengebied moeten de doelen eveneens helder worden beschreven. Welke kwaliteiten worden nagestreefd? Wat zijn de gestelde doelen voor de landschappelijke kwaliteit, voor recreatie, natuur (bijvoorbeeld welke natuurdoeltypen worden nagestreefd?), woningbouw, leefbaarheid en landbouw? Hoe zal worden omgegaan met tegenstrijdige doelen (bijvoorbeeld ten aanzien van landbouw en natuur)?

⁶ Zie notitie Duurzame bedrijventerreinen Ede-Veenendaal.

3.3 Besluitvorming

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten gelden bij dit voornemen, bijvoorbeeld ruimtelijke beperkingen, grenswaarden emissies en immissieconcentraties⁷. Hierbij dient te worden verwezen naar beleidsnota's, (ontwerp)-plannen en wetten, waarin deze zijn vastgelegd. Zo moet in het MER beschreven worden welke ruimtelijke beperkingen gelden vanwege de aanwezigheid van beschermde natuurgebieden in de nabijheid van het plangebied en het vóórkomen van beschermde soorten in het gebied. De Commissie wijst erop dat de Flora- en Faunawet voor de bescherming van soorten op 1 april 2002 in werking treedt. Deze wet kent een stringenter beschermingsregiem dan de huidige Natuurbeschermingswet en de Vogelwet, omdat alle in het wild levende diersoorten bescherming genieten. In het MER dient de relevantie van de soortenbescherming voor dit studiegebied aan de orde te komen.

In het kader van de Watertoets dient te zijner tijd bij het (ontwerp)besluit een Waterparagraaf te worden gevoegd. De informatie die de Waterbeheerder in het kader van de Watertoets over de randvoorwaarden voor de voorgenomen activiteit heeft verschaft, dient in het MER te worden beschreven. Gemeld moet worden of er al een Stroomgebiedvisie en/of een Waterkansenkaart door de Waterbeheerder is opgesteld en welke randvoorwaarden hierin staan voor het plangebied.

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor de vaststelling van het bestemmingsplan voor de inrichting van de ISEV-bedrijventerreinen en het middengebied. Het MER kan beschrijven volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

⁷ Hierbij zal in ieder geval verwezen moeten worden naar de nieuwe normen voor luchtkwaliteit op grond van de Europese kaderrichtlijn luchtkwaliteit.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Het kan zinvol zijn om deze beschrijving te baseren op de deelactiviteiten. Verder verdient het aanbeveling om onderscheid te maken tussen activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (inrichting/aanleg/fasering) en de gebruiksfase (gebruik en beheer).

Preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen

Voor de voorgenomen activiteit en voor elk alternatief moet worden aangegeven welke preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen. Bij elk van de relevante maatregelen dient een ALARA-beschouwing⁸ te worden gegeven.

4.1.1 Indeling, inrichting, ontsluiting en milieuzonering

Indeling en inrichting van het plangebied

De ruimtelijke opzet van het plangebied moet in het MER worden beschreven en in kaart worden gebracht, dit mede in relatie tot de ruimtelijke onderlegger (geomorfologische- en landschappelijke structuren, waterhuishoudkundige en ecologische patronen). Aandachtspunten daarbij zijn:

- de aanwezigheid van ruimtelijke elementen en structuren, zoals bebouwing, infrastructuur, verkaveling, landschappelijke elementen, leidingstraten en de wijze waarop deze sturend zijn voor de inrichting van het terrein;
- de mogelijkheden voor intensief grondgebruik⁹, bijvoorbeeld door ondergrondse opslag, een tweede bedrijfsvloer of parkeren op het dak of in de gebouwen;
- de mogelijkheden voor de inpassing van landschapselementen in de bedrijventerreinen en in de overgangszones tussen enerzijds de bedrijven en an-

⁸ ALARA = as low as reasonably achievable = zo gering als redelijkerwijs haalbaar is. De Wet milieubeheer geeft de verankering voor dit principe.

⁹ Hiervoor kan voortgebouwd worden op de mogelijkheden genoemd in de notitie Duurzame bedrijventerreinen Ede-Veenendaal.

derzijds de woonbebouwing en het open middengebied, om de onderlinge samenhang en ecologische kwaliteit van het hele gebied te verbeteren;

- een kwalitatieve beschouwing van de mogelijkheden voor parkmanagement: als middel om kwaliteit op termijn te waarborgen, vormen van dubbel grondgebruik te introduceren en energie- en waterverbruik te minimaliseren.

De randvoorwaarden, met name met betrekking tot het watersysteem, voor een succesvolle ecologische herinrichting van het middengebied zullen duidelijk gemaakt moeten worden.

Ontsluiting van het bedrijventerrein

In het MER moet inzicht worden gegeven in:

- de ontsluiting en toegankelijkheid van het bedrijventerrein via de weg en eventueel via het spoor;
- de hoeveelheid personen- en vrachtverkeer (onderscheiden naar vervoerwijzen) die door de activiteit ontstaat en de wegen of routes waarvan dit verkeer gebruik zal maken;
- de invloed van het bedrijventerrein op bestaande of nieuwe ontsluitende wegen (intensiteiten, congestie);
- de mogelijkheden voor georganiseerd bedrijfsvervoer, vervoermanagement en mogelijke lijnvoering van openbaar vervoer in relatie tot de interne wegstructuur en de aansluiting op het bestaande wegennet;
- de ontsluitingsstructuur voor langzaam verkeer (directheid, aantrekkelijkheid, veiligheid) van zowel interne routes als de aansluiting op het bestaande fietsroutenet, mede rekening houdend met de toeristische functie van de fietsvoorzieningen.

Milieuzonering

Door middel van zonering dient een contour rondom de bedrijventerreinen te worden bepaald waarbuiten geen hinder of risico's vanuit een bepaald aspect (bijvoorbeeld geluid, externe veiligheid) mogen optreden. Het gaat hierbij om zowel omwonenden als toekomstige bewoners van eventueel nieuw te bouwen huizen. Vervolgens dient te worden bepaald op welke delen van het terrein welke categorieën van bedrijvigheid (2 t/m 4) zullen worden toegelaten, in verband met de hinder die zij veroorzaken.

Ten behoeve van de zonering dienen in het MER gegevens te worden gepresenteerd ten behoeve van zowel de interne zonering als de externe zonering. Bij interne zonering gaat het om welke categorieën bedrijven zich op welke kavels moeten kunnen vestigen. Bij externe zonering gaat het om de vraag welke milieubelasting spoort met de gewenste ontwikkeling van de natuur en het woon- en leefmilieu in het studiegebied.

4.1.2 Aanleg en realisatie

De aard, omvang en realisatietermijn van de aanleg- en bouwwerkzaamheden moeten in het MER aan de orde komen.

In hoofdlijnen dient te worden aangegeven hoe het studiegebied waterhuishoudkundig wordt aangelegd (ontwatering en afwatering in relatie met de wijze van bouwrijp maken). Beschreven moet worden hoe rekening wordt gehouden met natuurlijke hoogteverschillen en hoe afstemming plaatsvindt tussen

waterhuishoudkundige aspecten van de landbouw en de vereiste waterkwaliteit voor de natuur. Het MER dient te beschrijven in hoeverre er gestreefd zal worden naar hydrologisch neutraal bouwen, door bijvoorbeeld lokale infiltratie en berging, zodat er geen nadelige effecten van de herinrichting zullen optreden buiten het gebied.

Het MER dient aan te geven in welke mate in het plangebied sprake zal zijn van vergravingen en ophogingen. Ook dient beschreven te worden op welke wijze duurzaam grondstoffengebruik (grondbalans, herkomst ophoogzand en bouwmaterialen) zal worden bevorderd.

Ook de emissies tijdens de aanlegfase dienen in het MER aan bod te komen.

4.1.3 Fasering en flexibiliteit

Uit de startnotitie blijkt dat men voornemens is de bedrijventerreinen in ongeveer 10 jaar uit te geven. In het MER dient de wijze van fasering van het project goed onderbouwd te worden. Het gaat om de fasering in ruimte en tijd van zowel de aanleg als de uitgifte. Door een goede fasering kunnen mogelijke negatieve effecten tijdens de aanlegfase worden verminderd. Hierbij kan gedacht worden aan geluids- en trillingshinder van bouwverkeer, congestie op aanvoerwegen die nog niet zijn verlengd of verbreed. In deze beschouwing dient ook de fasering van de ontwikkeling van het open middengebied aan de orde te komen.

De flexibiliteit van de te ontwikkelen plannen moet in het MER beschreven worden. Onder flexibiliteit kan hier het vermogen worden verstaan om, zonder aanzienlijke gevolgen voor het milieu, tijdens de planfase of de beheersfase in te spelen op veranderende maatschappelijke en economische behoeften. Aangegeven moet worden in hoeverre de gekozen structuur (ontsluiting, water, groen, uit te geven terreinen, fasering aanleg en uitgifte) geschikt is om wijzigingen in de behoeften op te vangen, met zo min mogelijk gebruik van energie, water en grondstoffen en een minimaal beslag op schaarse en ecologisch waardevolle ruimte.

4.1.4 Gebruik en beheer

In het MER dient te worden ingegaan op de wijze waarop de realisatie van de doelstellingen en ambities zal worden gewaarborgd tijdens het gebruik. Daarbij dient aandacht te worden besteed aan:

- de wijze waarop enerzijds een ecologisch en landschappelijk aantrekkelijke omgeving wordt gewaarborgd en anderzijds een leefbare en veilige woonomgeving;
- de wijze waarop milieuvriendelijke bedrijfsinterne maatregelen worden gestimuleerd, gericht op het beperken van gebruik van grondstoffen, energie en water en het reduceren van emissies;
- de wijze waarop milieueffecten kunnen worden verminderd door duurzaam parkmanagement (gezamenlijk energiebeheer, afvalstromen, proceswater);
- de wijze waarop het beheer van het bedrijventerrein zal worden georganiseerd. Welke acceptatiecriteria zullen gelden? Op welke wijze zullen deze worden vastgelegd? Op welke wijze wordt invulling gegeven aan het parkmanagement?

4.2 Alternatievenontwikkeling

De keuze van de alternatieven moet worden gemotiveerd evenals de selectie van een voorkeursalternatief. In het MER zijn vooral de milieuarargumenten voor deze keuze van belang. Voor onderlinge vergelijking moeten de milieueffecten van de alternatieven volgens dezelfde methode en met hetzelfde detailniveau worden beschreven. Beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief is verplicht. Als het mogelijk is om de doelen van de initiatiefnemer te realiseren zonder dat de voorgenomen of een vergelijkbare activiteit wordt uitgevoerd, is er een reëel nulalternatief. Naar de mening van de Commissie is er geen sprake van een reëel nulalternatief en kan in het MER volstaan worden met het beschrijven van de huidige situatie plus de autonome ontwikkelingen als referentiesituatie (zie ook §5.1).

In de startnotitie is de door de gemeente Ede beoogde werkwijze voor de alternatievenontwikkeling beschreven en tijdens het locatiebezoek is een opzet van de drie inrichtingsmodellen/alternatieven gepresenteerd. De Commissie adviseert om bij de alternatievenontwikkeling meer dan in deze aanpak het geval is, aansluiting te zoeken bij de uitgangspunten van het Structuurplan ISEV en de nota Groenzone ISEV-plus. De Commissie is van mening dat in het MER uitgegaan kan worden van één realistisch model dat gebaseerd is op de goed onderbouwde randvoorwaarden, doelstellingen en ambities (zie §3.2 en het Structuurplan ISEV) en de achterliggende notities. Door het onderzoeken en vergelijken van een aantal varianten van de algemene bouwstenen (zie §4.1) van dit basisalternatief, kan een dergelijk model een goed uitgangspunt bieden voor de ontwikkeling van een meest milieuvriendelijk alternatief (zie ook §4.3).

4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief en voorkeursalternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming of verbetering van het milieu. Daarnaast moet het mma voldoen aan de doelstelling van de initiatiefnemer en binnen haar competentie liggen.

Het mma kan worden ontwikkeld via de selectie van de meest milieuvriendelijke varianten voor de verschillende deelactiviteiten en deelgebieden. Gezien het hoge ambitieniveau dat spreekt uit het Structuurplan, de nota Groenzone ISEV-plus en de notitie Duurzame bedrijventerreinen Ede-Veenendaal, adviseert de Commissie om op basis van de uitgangspunten (bijvoorbeeld de inrichtingsprincipes voor duurzame bedrijventerreinen) uit deze notities een realistisch basismodel te ontwikkelen, dat uitgewerkt kan worden tot een mma. Het is goed mogelijk dat het voorkeursalternatief overeenkomt met het mma. Als het mma op bepaalde onderdelen niet haalbaar wordt geacht, kan het voorkeursalternatief afwijken van het mma. Deze zogenaamde 'terugvalopties' dienen in het MER goed gemotiveerd beschreven te worden. De milieuconsequenties van de afwijkingen van het voorkeursalternatief ten opzichte van het mma dienen eveneens in beeld te worden gebracht.

In het mma dient in ieder geval onderzocht te worden hoe er optimalisatie mogelijk is van natuur-, water- en leefmilieu-aspecten door bijvoorbeeld hydrologisch neutraal bouwen, optimale inpassing van de bedrijventerreinen en goede interne zonering. De maximaal haalbare maatregelen om positieve milieugevolgen te bewerkstelligen en nadelige milieueffecten te voorkomen, moeten

in het mma verwerkt worden. Indien er sprake is van milieubelangen die tegenstrijdig kunnen zijn met elkaar (bijvoorbeeld leefmilieu en natuur), dienen deze tegenstrijdigheden in het MER duidelijk in beeld te worden gebracht. Eventueel kunnen in dat geval twee varianten op het mma onderscheiden worden: een mensgericht mma, waarin het leefmilieu geoptimaliseerd wordt en een natuurgericht mma, waarin zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met natuur- en wateraspecten.

5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

5.1 Algemeen

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het reeds in ontwikkeling zijnde bedrijventerrein Kievitsmeent en de recreatieve plas ten noorden van het plangebied. Als niet zeker is of bepaalde ingrijpende activiteiten zullen doorgaan of niet, dan kunnen hiervoor verschillende scenario's worden gebruikt.

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat het plangebied en haar omgeving, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Per milieuaspect (lucht, bodem, water, enz.) kan de omvang van het studiegebied verschillen. Tevens moet op kaart een overzicht worden gegeven van de in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden en objecten zoals woonbebouwing, natuurgebieden en geluidsgevoelige bestemmingen.

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bij de beschrijving dienen de gevolgen van de aanlegfase en de gebruiksfase te worden betrokken;
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;

- onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens moeten worden vermeld;
- naast negatieve effecten moet ook aan positieve effecten aandacht worden besteed (bijvoorbeeld de positieve effecten van de ecologische inrichting van het middengebied voor de natuur).

In de volgende paragrafen wordt voor de verschillende relevante milieuaspecten aangegeven welke informatie in het MER moet worden opgenomen over de bestaande situatie (inclusief autonome ontwikkelingen) en over de milieugevolgen van het voornemen en de verschillende alternatieven.

5.2 Landschap en cultuurhistorie

In het MER dienen de huidige visueel ruimtelijke structuur en de beeldbepalende elementen in beeld te worden gebracht. Hierbij moet speciale aandacht worden besteed aan de visuele kwaliteit van de bebouwingsranden direct buiten het plangebied. Uit de analyse van de huidige landschapsstructuur zou naar voren kunnen komen dat de inrichting van het Middengebied een belangrijke kwaliteitsverbetering teweeg kan brengen. Ook dient de visuele invloed van de verder oprukkende bebouwing van de drie bedrijvenlocaties op het Middengebied in deze beschouwing meegenomen te worden.

In het MER zal moeten worden aangegeven hoe eventueel aanwezige archeologische waarden behouden zullen blijven¹⁰.

Uit de notitie Duurzame bedrijventerreinen Ede-Veenendaal is af te leiden dat gekozen wordt voor hoge dichtheden (65-85%) en plaatselijk voor een bebouwingshoogte van minimaal 20 m. In het MER zal met name aandacht besteed moeten worden aan de visueel-ruimtelijke kwaliteit van de overgangen van de bedrijventerreinen naar het Middengebied en de overige aangrenzend gebieden zoals de woonbouw van De Klomp. Ook moet het MER inzicht bieden in de visueel-ruimtelijke effecten van de eventueel nieuw te ontwikkelen woonbebouwing in het Middengebied.

5.3 Natuur

Voor de beschrijving van de bestaande milieutoestand, de autonome milieuentwikkeling en de milieueffecten in het MER kan de Commissie zich vinden in de onderzoeksaspecten zoals die in de startnotitie worden genoemd. De Landschapsstudie Groenzone ISEV-plus bevat hiervoor een aantal belangrijke uitgangspunten.

Er moet in het MER inzichtelijk worden gemaakt welke knelpunten zich voor zullen doen in de (toekomstige) ecologische verbindingen en welke oplossin-

¹⁰ In inspraakreactie 1 (zie bijlage 4) geeft het ROB aan dat volgens de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden in het plangebied terreinen voorkomen met een lage en een middelhoge trefkans. Men geeft aan dat een aanvullende archeologische inventarisatie noodzakelijk is.

gen hiervoor geboden worden¹¹. Hierbij dient informatie verschaft te worden over:

- (toekomstige) ecologische systemen en relaties: de relaties tussen de verschillende habitats binnen het studiegebied en verbindingen met leefgebieden buiten het studiegebied;
- (toekomstige) landschapselementen die de ecologische relaties bevorderen of die barrières opleveren voor deze relaties;
- (veranderende) functies van het gebied als voortplantings-, overwinterings-, pleister- of foerageerplaats voor diverse diersoorten, met nadruk op zeldzame en bedreigde soorten en soorten kenmerkend voor bijzondere omstandigheden¹².

Bij de beschrijving van de effecten dient rekening gehouden te worden met de invloeden van directe vernietiging, verdroging, verstoring en eutrofiëring met name ten gevolge van de agrarische en bedrijfsmatige activiteiten en de geplande woningbouw.

Het MER dient in te gaan op de natuur in het middengebied, maar ook moet er ruime aandacht besteed worden aan de mogelijkheden voor groenstructuren en landschapselementen op de bedrijventerreinen en in randzones naar het middengebied. Hierbij kan gedacht worden aan plas/dras oevers van waterpartijen en met elkaar in verbinding staande brede groenstroken met opgaand hout en hooiland¹³. Aangegeven moet worden welke natuurdoeltypen en doelen voor het middengebied gerealiseerd zullen worden bij de verschillende alternatieven.

5.4 Water en bodemkwaliteit

De startnotitie vermeldt dat in het MER alle basisinformatie voor het uitvoeren van een Watertoets opgenomen zal worden¹⁴.

In het MER dient het functioneren van het huidige watersysteem en de bodemopbouw beschreven te worden. Eventueel aanwezige bodemverontreinigingen dienen in beeld te worden gebracht. Het watersysteem moet zodanig beschreven te worden dat kansen en knelpunten die de ontwikkeling van het plangebied met zich meebrengt duidelijk worden. Hiertoe dient het grond- en oppervlaktewater in het studiegebied waar relevant beschreven te worden als onderdeel van en in samenhang met een groter regionaal systeem. Daar water een belangrijke drager is voor de natuur, dient de relatie tussen de watersystemen en de potenties voor natuur eveneens in beeld te worden gebracht.

¹¹ Hierbij kan onder meer gebruik gemaakt worden van het rapport Evaluatie van de ecologische verbindingzones in de provincie Gelderland (R.Reijnen en B.Koolstra, 1998; ISB-rapport 372, Alterra, Wageningen).

¹² Volgens inspraakreactie 4 (zie bijlage 4) zijn er in het studiegebied belangrijke natuurwaarden (planten, zoogdieren, vogels, vlinders) aanwezig die beschermd zijn op grond van de Natuurbeschermingswet. De Commissie adviseert deze gegevens in het MER op te nemen. Gezien de aard van het gebied is het volgens de inspraakreactie te verwachten dat er amfibieën en reptielen voorkomen, die eveneens beschermd zijn. Men vraagt om een nadere inventarisatie. De Commissie is van mening dat een nadere inventarisatie alleen zinvol is indien er in het plangebied sprake is van een voldoende habitatkwaliteit voor de betreffende soorten.

¹³ Het Structuurplan ISEV biedt hiervoor enkele uitgangspunten die nadere uitwerking verdienen.

¹⁴ In inspraakreactie 2 (zie bijlage 4) toont Waterschap Vallei en Eem zich bereid om wateraspecten ten behoeve van de Watertoets uit te werken.

Bij de beschrijving van de huidige en toekomstige waterkwaliteit dienen in ieder geval de volgende aspecten aan de orde te komen:

- geohydrologische bodemopbouw, geomorfologie en maaiveldhoogte;
- grondwatersysteem:
 - lokale en regionale kwelpatronen, infiltratie, stroming;
 - grondwaterstand ten opzichte van maaiveld, fluctuatie in verband met de mogelijkheid voor infiltratie;
 - waterkwaliteit (verontreinigingen), wateronttrekkingen.
- oppervlaktewatersysteem:
 - waterlopen, afwateringsrichting, eventuele wateraanvoer;
 - belasting door eventuele lozingen;
 - bestaande waterbodempromatiek (bijvoorbeeld 'Enkasloot').

Van de Bennekomse Meent is bekend dat bij een hoge waterstand op de Grift het gebied inundeert met water van een minder gunstige kwaliteit. Extra opstuwing op de Grift, eventueel veroorzaakt door een toename van verharding in het plangebied, zal dit probleem vergroten. De gevolgen van het voornemen op deze problematiek moeten in het MER beschreven worden.

De invloed van landbouw op de waterkwaliteit en waterstanden dient in het MER beschreven te worden in relatie tot de ecologische doelstelling.

Het MER dient aan te geven in welke mate en op welke wijze wordt gestreefd naar een duurzaam watersysteem, waarbij opvang, behandeling en wijze van afvoer van afvalwater- en hemelwaterstromen belangrijke aandachtspunten zijn. Ook de ontwikkeling van natuurelementen zoals bijvoorbeeld vijvers en sloten en het inrichten van moerasstroken kan bijdragen aan realisering van een duurzaam watersysteem.

5.5 Verkeer en vervoer

In het MER moet een beschrijving van de huidige situatie worden gegeven op basis van tellingen en ander onderzoek. Voor het autoverkeer levert een actualisatie van de gegevens in het Structuurplan ISEV voldoende informatie.

Ten gevolge van de voorgenomen activiteit kunnen er effecten optreden op de mobiliteitsontwikkeling, de keuze van vervoerswijze, de verkeersafwikkeling, de verkeersveiligheid en de bereikbaarheid.

Aan de hand van een eventueel met een verkeersmodel onderbouwde, recente prognose kan in het MER een beeld geschetst worden van het verkeer van, naar en via het plangebied. Hierbij moet onderscheid gemaakt worden tussen personen- en goederenverkeer. In deze beschouwing dient ook de plaats van het openbaar vervoer en het langzaam verkeer beschreven te worden en de mogelijkheden om deze bijvoorbeeld door middel van vervoermanagement te bevorderen. In het MER moet duidelijk worden gemaakt waar in het netwerk knelpunten zitten of kunnen ontstaan, ook als deze punten niet direct het gevolg zijn van het initiatief. Bij deze beschrijving dienen ook de realisatie van de A30, de aanleg van de rondweg-Oost in Veenendaal en de capaciteitsuitbreiding van de A12 betrokken te worden.

Het Structuurplan geeft een goed beeld van de wijze waarop het terrein zal worden ontsloten. Deze informatie kan in het MER worden opgenomen. Indien de ontsluiting in andere te ontwikkelen alternatieven een andere vorm krijgt, dan dient deze op vergelijkbare wijze in het MER beschreven te worden.

In het MER moet aangegeven worden hoe de wegen op en rond het terrein gecategoriseerd zullen worden in het kader van 'duurzaam veilig' en dient een prognose te worden gegeven van het aantal verkeersongevallen.

5.6 Woon- en leefomgeving

5.6.1 Geluid, geur en trillingen

De Klomp zal ingebouwd raken tussen twee bedrijventerreinen, wegen en de spoorlijn, waardoor de leefbaarheid negatief beïnvloed kan worden. In het MER dient vooral aandacht te worden besteed aan de verstoringseffecten op de woonbebouwing van De Klomp en op de te handhaven en eventueel nieuw te ontwikkelen woonbebouwing in het middengebied.

Uit de verschillende documenten blijkt dat in het middengebied een zone mogelijk in aanmerking komt voor de ontwikkeling van woonbebouwing (landgoederen of buitenplaatsen). Het MER zal ook inzicht moeten geven in de leefbaarheidseffecten voor deze woningen en voor de agrarische bebouwing.

Het bestaande geluidniveau (verkeersgeluid, spoorweggeluid en geluid van nabijgelegen bestaande bedrijventerreinen), inclusief de autonome ontwikkeling daarvan (bij autonome groei of eventuele sanering), dient in het MER gepresenteerd te worden.

In en rondom het plangebied bevinden zich woningen en andere geluidgevoelige bestemmingen. In het MER dient voor de verschillende alternatieven de geluidsbelasting ter plaatse van deze bestemmingen berekend te worden voor zowel verkeersgeluid als geluid van bedrijfsmatige activiteiten. Wanneer nog niet bekend is welke bedrijven zich zullen vestigen, dienen aannames gedaan te worden met betrekking tot de segmentering en zonering. Voor de geluidsproductie kan worden uitgegaan van de VNG-lijst. Indien uit de berekeningen blijkt dat er knelpunten ontstaan, dan dient aangegeven te worden welke maatregelen getroffen worden om deze op te lossen. Waar aanzienlijke stromen goederenvervoer dicht langs de woonbebouwing gaan, dient onderzocht te worden of er sprake is van trillingshinder.

In het MER dient ook aangegeven te worden in hoeverre de bedrijven op de te ontwikkelen terreinen mogelijk aanleiding kunnen geven tot geurhinder voor omwonenden.

5.6.2 Externe en sociale veiligheid

In het MER moeten de risico's van de bedrijven voor aanwezigen op het terrein en voor omwonenden inzichtelijk worden gemaakt. Eveneens dient vermeld te worden hoe rekening gehouden wordt met de risico-contouren van de A12 en de spoorlijn Utrecht-Arnhem.

In het MER moet beschreven worden welke delen van het plangebied als sociaal onveilig zullen worden ervaren. Hierbij kan gedacht worden aan afgelegen delen van het bedrijventerrein of vrijliggende fiets en wandelpaden. Vervolgens kan in het MER worden aangegeven met welke maatregelen de sociale veiligheid zal worden vergroot.

5.6.3 Luchtkwaliteit

Voor de huidige en toekomstige situatie moeten in het MER de concentraties luchtverontreinigende stoffen berekend worden op representatieve punten in het studiegebied. De concentraties NO₂, SO₂ en fijn stof dienen getoetst te worden aan de Europese Richtlijn Luchtkwaliteit. Indien de bedrijfsmatige activiteiten tot knelpunten voor de luchtkwaliteit kunnen leiden, dan dient in het MER aangegeven te worden hoe deze effecten voorkomen of gemitigeerd kunnen worden.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van de verschillende alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken. Ook het mma en het voorkeursalternatief (mits dit afwijkt van het mma) dienen in de alternatievenvergelijking meegenomen te worden. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken. Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie. Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De gemeente Ede moet bij het besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat in het MER reeds een aanzet tot een onderzoeksprogramma wordt gedaan, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door relevante achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, voorzien van goed leesbare topografische namen en een duidelijke legenda.

10. **SAMENVATTING VAN HET MER**

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma en het voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in kennis.